

dr hab. Mariusz Z. Jędrzejko prof. UTH

Wydział Nauk o Zdrowiu i Kultury Fizycznej Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego w Radomiu
Centrum Profilaktyki Społecznej w Milanówku

Dzieci i młodzież w świecie technologii cyfrowych

PROFILAKTYKA PREMIUM
CENTRUM PROFILAKTYKI SPOŁECZNEJ

**Co wiemy o
nastolatkach,
co nie podlega dyskusji:**

- są zafascynowane smartfonami
- pożądadają nowości

Co wiemy, co nie podlega dyskusji:

- są zafascynowane smartfonami
- pożądamy nowości
- trudno je oderwać od ekranu i komórki
- bezgranicznie wierzą w e-wiedzę

Co wiemy o nastolatkach, co nie podlega dyskusji:

- są zafascynowane smartfonami
- pożądamy nowości
- trudno je oderwać od ekranu i komórki
- bezgranicznie wierzą w e-wiedzę

- wolą pisać, niż być face to face
- opanowały po mistrzowsku zwroty „zaraz”, „już idę”

Co wiemy o nastolatkach, co nie podlega dyskusji: są zafascynowane smartfonami, pożądamy nowości, trudno je oderwać, bezgranicznie wierzą w e-wiedzę, wolą pisać niż być face to face, opanowały po mistrzowsku zwroty „zaraz”, „już idę”

Nie ma żadnego empirycznego dowodu na to, że telefon, komputer, TV, video games (gry) uzależniają!!!

Ale coś jest

Nie chcą przerwać, wydłużają czas, są kompulsywne, zaniedbują czynności socjalne, opuszczają się w nauce, objadają się lub niedojadają, stawiają opór wychowawczy, bywają agresywne, pojawia się depersonalizacja, narasta stres

Co to znaczy uzależnienie?

Uczenie się   Uruchomienie układu przyjemności i nagrody   Podniecenie
Motywacje   Nastrój

Noradrenalina

Dopamina

Endorfina

Serotonina

Endogenne
kannabinoidy

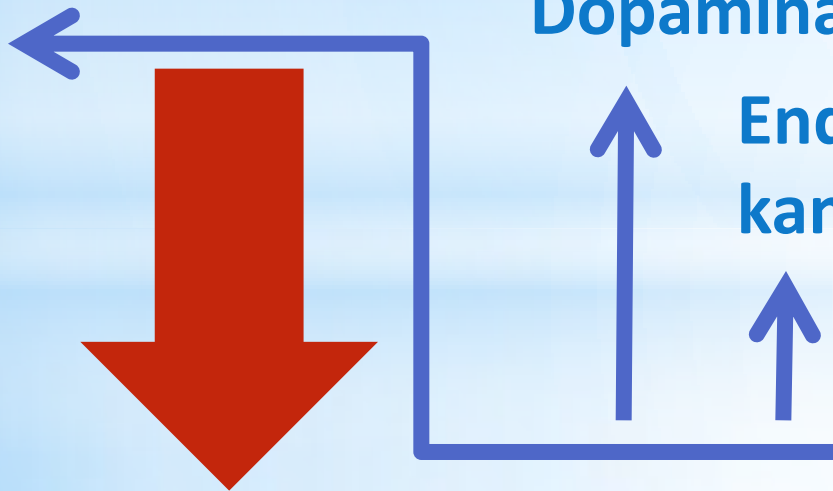
Acetylcholina

Co to znaczy uzależnienie?

Uczenie się   Uruchomienie układu przyjemności i nagrody   Podniecenie
Motywacje   Nastrój

Noradrenalina

Nie ma powrotu do substancji

Acetylcholina   Endorfina

Nie ma powrotu do czynności

(1) Cyberzaburzenie

**(2) Kompulsywne
używanie**

(3) Używanie szkodliwe

Źródła problemu

Dorośli vs dzieci

Fundamentalna różnica

Więcej widzą i słyszą (skrypty, lawina)

Żyją w szerszej przestrzeni (błoto)

Dłuższa aktywność dobową (sen)

Mają mniej granic, znają mniej norm (ryzyko)

Kluczowe źródła problemu

- (1) W znaczącej części polskich rodzin utracono kontrolę rodzicielską
- (2) Mama + tata + cyberświat jako podmioty wychowujące

Czego nie zauważyli rodzice?

Widzę

Słyszę

Czytam

Ale coś jest...

Cyberzaburzenie

Nie uzależnienie

Dlaczego dzieci polubiły technologie cyfrowe?

Wydzielanie endorfin
Tworzą się nowe synapsy

+

Co warto wiedzieć - kilka faktów:

**Klasyczne i cyfrowe źródła wiedzy:
inne postrzeganie
i zapamiętywanie.**

**Inaczej pracują „partycje” OUN –
pamięć, wzrok,
myślenie abstrakcyjne**

Kiedy rośnie zainteresowanie CT (-)

- 1. Niepełne relacje z rodzicami**
(migracje, pracoholizm, niskie kompetencje wychowawcze, patologie)
- 2. Problemy osobiste okresu rozwojowego** (niska akceptacja, zawody koleżeńskie i miłosne, nadwaga, nieatrakcyjność, stygmatyzowanie)

Kiedy rośnie zainteresowanie CT

1. Niepełne relacje z rodzicami (migracje, pracołizm, niskie kompetencje wychowawcze, patologie)
2. Problemy osobiste okresu rozwojowego (niska akceptacja, zawody koleżeńskie i miłosne, nadwaga, nieatrakcyjność, stygmatyzowanie)

**3. Zaburzone relacje rówieśnicze
(naznaczenia, odrzucenia, nowe środowiska)**

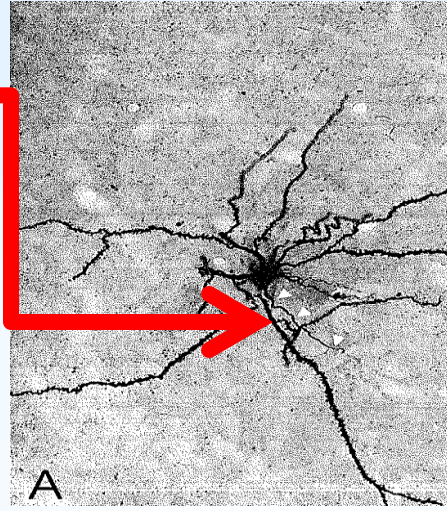
4. Problemy edukacyjne

5. Dysfunkcje rozwojowe

6. Socjalizacja przy TC

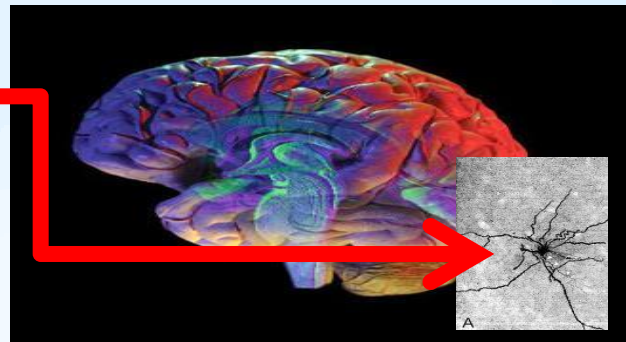
Co wiemy, ale nie chcemy tej wiedzy zastosować

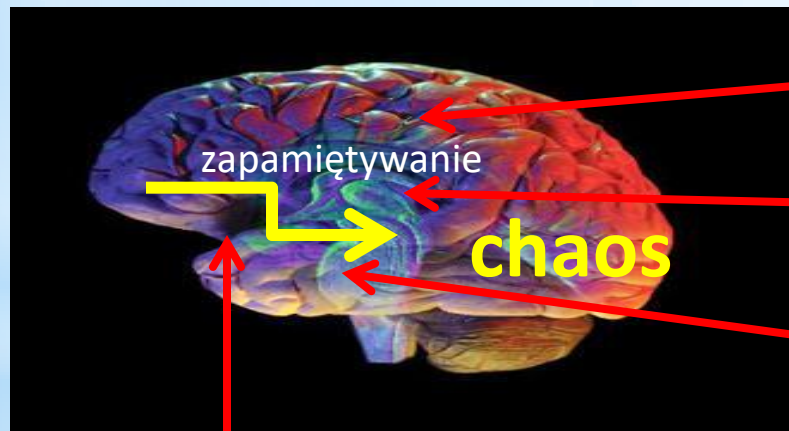
**Mózg dziecka w
środowisku lawiny
informacyjnej**

Kluczowe problemy:

- (1) Granice przyswajalności (OUN – 21)
- (2) Sposoby przyjmowania wiedzy
- (3) Różnica między informacją a wiedzą
- (4) Długość przekazu

Mózg dziecka w środowisku lawiny informacyjnej

informacja

informacja
informacja
informacja

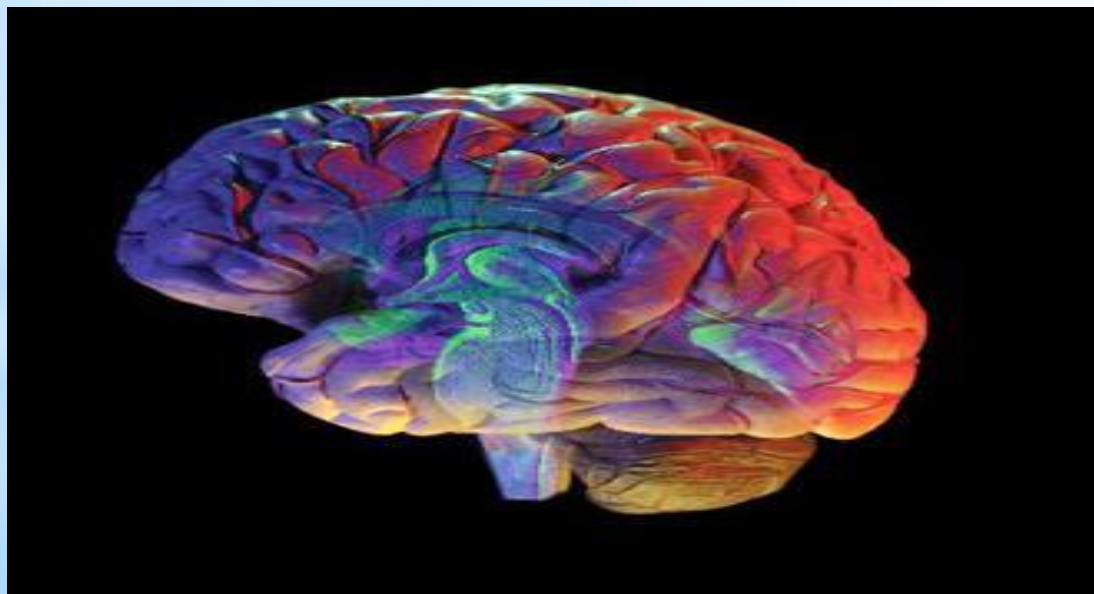
informacja

informacja

Czego nie przekazujemy rodzicom?

**Mózg dziecka
w środowisku lawiny
informacyjnej**

Biologiczny komputer:

- (1) Raczej wolny
- (2) Ograniczony „procesor”
- (3) Bez „wentylatora”
- (4) Wymaga odpoczynku

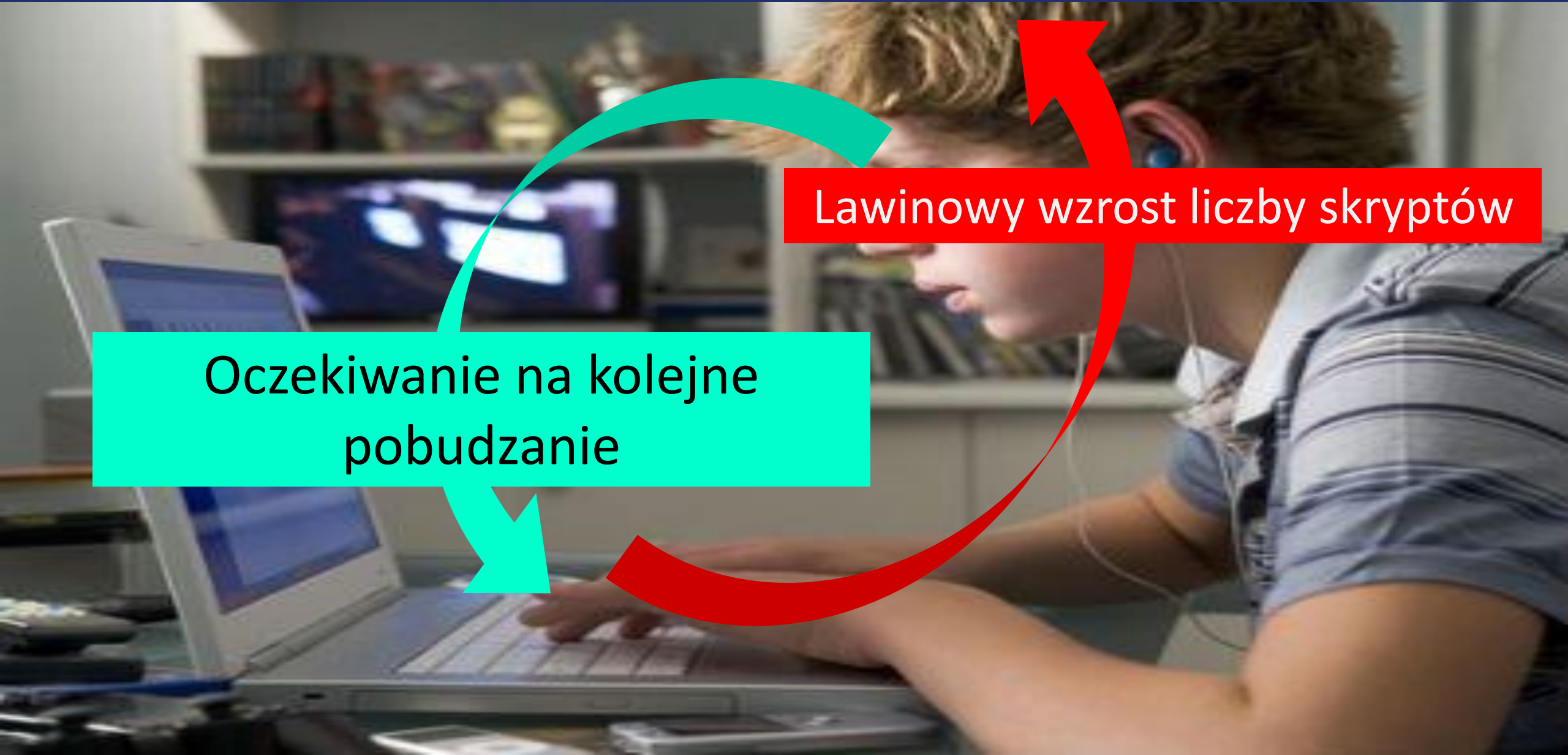
Wielkie plusy

- 1. Dostęp do wiedzy i informacji – nieustanny rozwój intelektualny**
2. Edukacja medialna – potęga poruszania się w świecie wiedzy i informacji + edukacja językowa
3. Opanowanie nowoczesnych technologii – większe szanse zawodowe
4. Ciągła komunikacja
- 5. Nowe synapsy**

Wielkie minusy

Lawinowy wzrost liczby skryptów

Oczekiwanie na kolejne pobudzenie

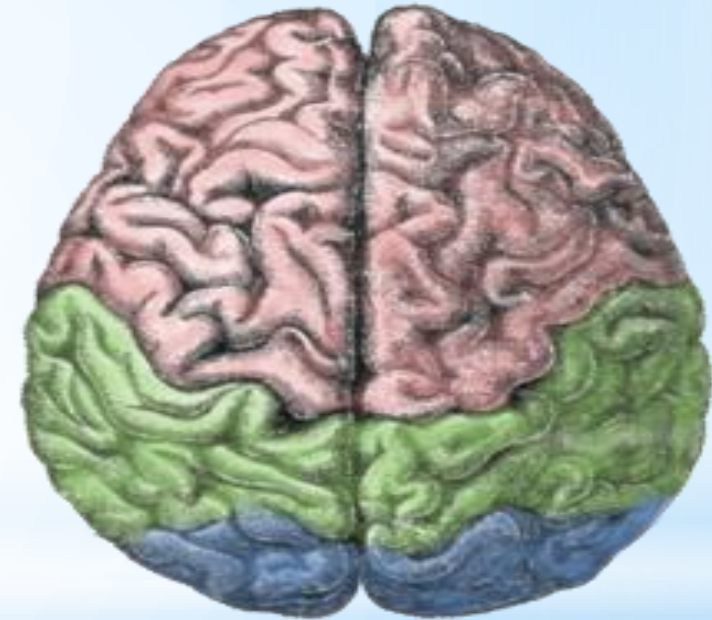

Cyber-technologie a praca mózgu

Wynik (1):

- 1) Przyspieszenie
- 2) Spłycenie
- 3) **Stany emocjonalne**
- 4) Szybkie decyzje
- 5) **Mniejsza refleksyjność**
- 6) **Wielozadaniowość** (nadmierna, ciągła)

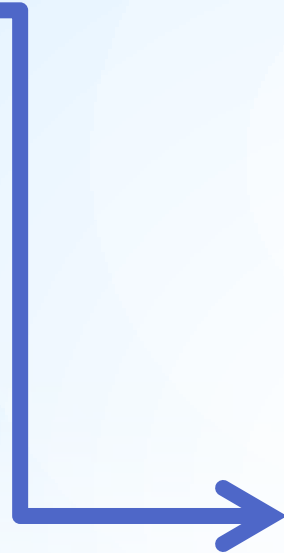
■ płat czołowy
■ płat ciemieniowy
■ płat potyliczny

Cyber-technologie a działanie i rozwój

Wynik (1):

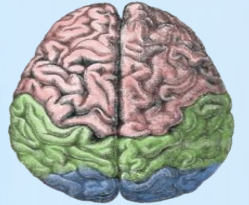
- 1) Przyspieszenie
- 2) Spływanie
- 3) Stany emocjonalne
- 4) Szybkie decyzje
- 5) Wielozadaniowość

Jak modelować?

- 0-3 lata – bez TV
- 4-6 lat – zabawki elektroniczne tak ale ½
- III klasa SP – netykieta
- SP – 1-1,5 h dziennie – 1 dzień bez
- Gimnazjum – 1,5-2 h dziennie – 1 dzień bez

■ płat czołowy
■ płat ciemieniowy
■ płat potyliczny

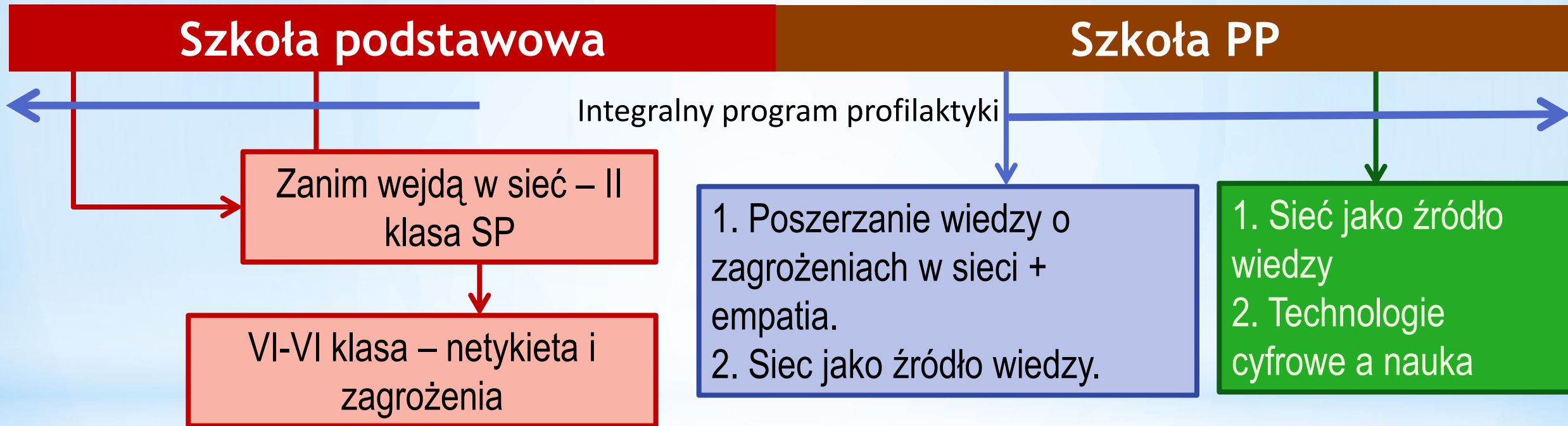

Kluczowe przyczyny

- [1] Malejące kompetencje pedagogiczne i wychowawcze rodziców
  - [2] Szybkie tempo życia założone przez rodziców
  - [3] Nieświadomość wpływu technologii na pobudzenie emocjonalne oraz typ wiedzy
  - [4] Nieobecność pedagogiczna w sieci
  - [5] Złe rozwiązania prawne – prawo do natychmiastowego blokowania
  - [6] Br
- wynik (1) słabnącego przekazu pokoleniowego, (2) niskiej jakości edukacji i obniżenia jakości studiów

Inne modele profilaktyki

Edukacja nauczycieli - e-technologie w edukacji i wychowaniu

Pedagogizacja rodziców

Modelowanie relacji dzieci - TC

Modelowanie i kontrola rodzicielska

Materiały na:

www.cps.edu.pl

PROFILAKTYKA PREMIUM
CENTRUM PROFILAKTYKI SPOŁECZNEJ